

Egyesületi ügyek

Az OMBKE Választmányának 2008. április 2-i ülése

Az OMBKE tanácstermében megtartott választmányi ülést *dr. Tolnay Lajos* elnök és *Petrusz Béla* alelnök vezette a kitűzött napirend szerint.

A Választmány néma felállással emlékezett az előző választmányi ülés óta eltávozott *dr. Fazekas János* okl. bányamérnökről, exelnökről, tiszteleti tagról.

1. napirendi pont: Tájékoztatás az OMBKE 2007. évi gazdálkodásáról. Az előterjesztő, *dr. Gagyai Pálffy András* ügyvezető igazgató röviden összefoglalta az írásos beszámolót:

Az egyesület 2007-ben 7,6 millió forintos eredményt ért el, melyben nagy szerepet játszott a Clean Technologies és az ISM nemzetközi konferencia valamint az Öntőnapok sikere, és hogy az egyesület szervezhette a MOL Nyrt. támogatásával a hazai kőolajbányászat 70. évfordulójával kapcsolatos rendezvénysorozatát.

Az egyéni tagdíjbevételek elérték a tervezettet, és a kieső jogi tagdíjak helyett sikerült új támogatókat is megnyerni. A korábbi támogatók személyi jövedelemadójukkal továbbra is támogatták egyesületünket.

A titkárság létszáma két főre csökkent, miközben a forgalom megkészsereződött. A posta-, telefon-, utazási költségekben a MTESZ kedvezményes lehetőségeit tudtuk kihasználni.

Az eredmény jó alap 2008 stabil gazdálkodásához.

Dr. Hom János felhívta a figyelmet, hogy a 2007. évi eredmény hosszú ideje a legjobb. Javasolta elismeréssel elfogadni a beszámolót, illetve azok munkáját, akik ebben közreműködtek: mind az ügyvezetésnek, mind a szakosztály-vezetőségeknek.

Götz Tibor, az Ellenőrző Bizottság elnöke a beszámoló elfogadását javasolta. Azt tapasztalták, hogy a Bizottság korábbi észrevételei teljesülnek. Üdvözli, hogy az OMBKE helyt adott az olajbányász nyugdíjas klub rendezvényeinek. Az Ellenőrző Bizottság írásos állásfoglalását a 97. Küldöttgyűlés elé terjesztik.

A Választmány egyhangú szavazással elfogadta a 2007. év gazdálkodásáról készült beszámolójelentést, mely alapját képezheti a 97. Küldöttgyűlésre készítendő beszámolóban és Közhasznúsági Jelentésnek. Egyúttal elismerését fejezte ki az eredmény elérésében közreműködőknek (**VI/2008. sz. határozat**).

2. napirendi pont: Az OMBKE 2008. évi gazdálkodási terve.

Dr. Gagyai Pálffy András elmondta, hogy a 2008. évi pénzügyi terv azt a célt tűzte ki, hogy a költségek ne haladják meg az árbevételt. Ennek feltétele, hogy a Székesfehérváron megrendezendő Bányász-Kohász-Erdész Találkozó ne legyen veszteséges. Ehhez szponzorok szerzése szükséges.

A Választmány az írásban közreadott 2008. évi gazdálkodási tervet egyhangú szavazással elfogadta (**V2/2008. sz. határozat**).

3. napirendi pont: Felkészülés a Bányász-Kohász-Erdész Találkozóra

Kovacsics Árpád ismertette, hogy a Bányász-Kohász-Erdész Találkozó 2008. június 13-15-én, Székesfehérváron lesz. A központi helyszíne az ARÉV stadion. A találkozó programját tartalmazó meghívót a választmány tagjai megkapták.

A meghívót és a jelentkezési lapot az egyesület tagjai a BKL 2008. évi 1. számmal együtt kapják meg, és megtalálható az egyesület honlapján (www.ombkenet.hu) is.

A találkozóhoz kapcsolódik az Egyesület 97. Küldöttgyűlése 2008. június 14-én, a Technika Házában.

A szervezés már folyik, de ki kell jelölni a főszervező személyét is.

Dr. Pataki Attila kéri, hogy ismét legyen lehetőség olcsóbb, egynapos részvételre is. A fiatalok részvételét is biztosítani kell.

Kovacsics Árpád válaszában elmondta, hogy egyéni résztvevők részére az egri találkozóhoz hasonlóan van egy 6000 Ft-os részvételi lehetőség, mely nem tartalmaz ellátást. A rendezvény költségére 50 egyetemista, főiskolás vesz részt Miskolcra, Dunaiújvárosból és Sopronból, akik a szervezésben is közre kell működjenek. Meghívunk főiskolásokat Székesfehérvárról is.

A Választmány a tájékoztatást elfogadta, és *dr. Tolnay Lajos* indítványára a rendezvény főszervezőjének *Petrusz Béla* alelnököt bízta meg.

4. napirendi pont: a Fenntartható Fejlődés Bizottság megalakítása

Az előterjesztő *dr. Tardy Pál* exelnök elmondta, hogy a Fenntartható Fejlődés témakörben a parlament bizottságot alakít. Javasolta, hogy ezzel a témakörrel az egyesület is szerveztesen foglalkozzon, mert az a kohászatra és a bányászatra is jelentős kihatással bír.

Bejelentette, hogy 2009 márciusában az OMBKE az MVAE-vel közösen egy európai konferenciát szervez a széndioxid-kibocsátás témában Budapesten.

Dr. Gagyai Pálffy András tájékoztatást adott arról, hogy az Országgyűlés elnöke szóban kérte a MTESZ elnökét, hogy a műszaki egyesületek képviseltesék magukat a Fenntartható Fejlődés Tanácsában. Javasolta, hogy az OMBKE jelölje ki azokat a szakembereket, akik a MTESZ keretén belül együtt tudnak működni. A témát nem lehet kizárólag környezetvédelmi témakörre szűkíteni.

Dr. Tolnay Lajos szerint az egyesület által képviselt szakmák számára a fenntartható fejlődés ügye létfonosságú. A klímaváltozásra hivatkozva ésszerűtlen módon akadályozzák ugyanis a bányászat és a kohászati termelését, fejlődését. A szakma számára a fenntartható termelés a cél. A többi műszaki civil szervezetet meg kell nyerni az ügynek, és együtt kell dolgozni. Versenyképes energiaárak kelljenek. Ebben a témában három egyesület is érintett.

Dr. Tóth István felhívta a figyelmet, hogy a MTESZ-en belüli egyesületek összefogása szükséges a tárgyalási témában.

Petrusz Béla javasolta, hogy a Környezetvédelmi Bizottság vegyen részt a munkában.

Dr. Tolnay Lajos javasolta, hogy az OMBKE részéről *dr. Tardy Pál* fogja össze a fenntartható fejlődés ügyeit, és a MTESZ-ben is képviselje a kohászatiakat. El kell érni, hogy a MTESZ bizottságban is hangsúlyosan képviseltesse magát a bányászat és a kohászati. A szakosztályok és a Környezetvédelmi Bizottság nevezzék meg azokat a személyeket, akik ebben dolgozni akarnak.

A választmány egyhangú határozattal elfogadta *dr. Tardy Pál* előterjesztését és *dr. Tolnay Lajos* elnök összefoglaló javaslatát (**V3/2008. sz. határozat**).

5. napirendi pont: a 96. Küldöttgyűlés határozatainak végrehajtása

Az előterjesztő *dr. Gál István*, az Iparpolitikai Bizottság elnöke beszámolt arról, hogy a Küldöttgyűlés határozata alapján az OMBKE foglalkozott a széndioxid kvóták kérdéseivel.

Az Egyesület írásos javaslatokat nyújtott be a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumnak, de azokat nem vették figyelembe.

Az Iparpolitikai Bizottság 2008. január 29-én tárgyalta a Küldöttgyűlés határozataiból adódó feladatok végrehajtását. Rövid írásos anyagban rögzítették a helyzetképet és azt a tényt, hogy eddig semmilyen beadványára sem kapott az OMBKE elfogadható választ – ha egyáltalán válaszoltak.

Az OMBKE, az MBSZ, a BDSZ és a GTTSZ szakemberei együtt is tárgyalták a témakört. Kezdeményezéseik eredménytelenek voltak. A hazai természeti erőforrások ügyében tett írásbeli kezdeményezések sem vezettek eredményre. Ezt publikálta is a BKL-ben.

Dr. Tóth István egyetértett *Gál István* szakmai értékelésével és beszámolójával. Bejelentette, hogy 2008. május 27-én az Industria kiállítással egy időben szervez a GTTSZ egy energia szemináriumot, melyen a fő előadást dr. Kovács Ferenc tartja a szén-dioxid problémáról. Hangsúlyozta, hogy hazai erőforrásokból egyharmad áron lehetne energiát előteremteni. A hazai energetika jövőjét a lignit, az atom és a víz jelentheti.

Dr. Tolnay Lajos egyetértett a Bizottság által leírt elemzésekkel és a célkitűzésekkel. A megfelelő magyar energiapolitika hiánya a fő probléma. Versenyképes energiaárak nélkül nincs magyar ipar. A versenyképesség és a biztonság megköveteli, hogy az OMBKE is továbbbljjen. Javasolta, hogy kezdeményezzen az OMBKE egy kerekasztal beszélgetést és szervezzen több tudományos programot.

A választmány az Iparpolitikai Bizottság beszámolóját egyhangúlag elfogadta (*V4/2008. sz. határozat*).

6. napirendi pont: Egyebek

Komjáthy István, az Érembizottság elnöke kéri, hogy a szakosztályok adják le a 97. Küldöttgyűlésen kitüntetésre javasoltak neveit az indoklással együtt, mert a Bizottság csak azok neveit tudja tárgyalni, akikre beérkezik a javaslat.

Dr. Tóth István tájékoztatást adott arról, hogy 2009-ben lesz ötven éve, hogy az utolsó bányász évfolyam Sopronban vette át a diplomáját. *Dr. Böhm Józseffel*, a Miskolci Egyetem dékánjával egyeztetve az évforduló alkalmával az Egyetem és az OMBKE emléktáblát avat a soproni egyetem főbejáránál.

Az ülés emlékeztetője alapján PT

Az OMBKE Választmányának 2008. május 7-i ülése

Az OMBKE Mikoviny tanácstermében megtartott választmányi ülést *dr. Tolnay Lajos* elnök vezette. Az ülés a kitűzött napirendet elfogadta.

A Választmány néma felállással emlékezett az előző választmányi ülés óta eltávozott tiszteleti tagokról: *dr. Tóth István* aranydiplomás bányamérnökről, az OMBKE korábbi elnökéről, *Ferencz István* aranydiplomás kohómérnökről és *Kassai Lajos* vasdiplomás bányamérnökről.

Az **1. napirendi pontot**, az OMBKE 2007. évi közhasznúsági jelentését és mérlegbeszámolóját írásban *dr. Gagyai Pálffy András* ügyvezető igazgató terjesztette elő. *Boza István* könyvizsgáló kiegészítő megjegyzést fűzött hozzá, az Adóhivatal álláspontját ismertette a szállásdíj elszámolásával kapcsolatosan. *Götz Tibor*, az Ellenőrző Bizottság elnöke ismertette a Bizottság állásfoglalását és kiegészítő javaslatait, és mind a Közhasznúsági jelentést, mind a gazdálkodásról szóló jelentést elfogadásra javasolta.

A Választmány egyhangú szavazással elfogadta az OMBKE 2007. évi Közhasznúsági jelentését és a 2007. évi mérleget, valamint a számviteli beszámolót. A Közhasznúsági

jelentést a 97. Küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolja (*V5/2008. sz. határozat*).

A **2. napirendi pontban** *Tóth János*, a Történeti Bizottság elnöke ismertette a szakmai múzeumaink támogatása ügyében az Oktatási és Kulturális Miniszternek szóló levelet (a 96. Küldöttgyűlés határozatának végrehajtása), majd a politikai okokból ártatlanul elítéltekkel és meghurcoltakkal kapcsolatban végzett munkát, illetve a sírkataszter összeállításáról készült jelentést.

A Választmány elfogadta a Történeti Bizottság jelentését a 96. Küldöttgyűlés határozatának végrehajtásáról, és azt a 97. Küldöttgyűlés elé terjeszti (*V6/2008. sz. határozat*).

3. napirendi pont: *dr. Eszto Péter*, az Alapszabály Bizottság elnöke beszámolt arról, hogy a Bizottság nem tartja indokoltnak az Alapszabály módosítását, melyet a Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsa javasolt, viszont indokolt a TSZT működési szabályzatának kidolgozása.

A Választmány elfogadja az Alapszabály Bizottság jelentését. Egyetért azzal, hogy az Alapszabály módosítása nem időszzerű. Egyúttal felkéri az Alapszabály Bizottságot, hogy a Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsa ügyrendjének tervezetét terjessze be a Választmánynak jóváhagyásra (*V7/2008. sz. határozat*).

4. napirendi pont: *Komjáthy István*, az Érembizottság elnöke a 97. Küldöttgyűlésen átadandó egyesületi kitüntetésekre vonatkozó írásbeli javaslatot megerősítette, illetve kiegészítette az azóta elmúlt időszak újabb információival. Hozzászólások és válaszok után a választmány jóváhagyta az Érembizottságnak a 97. Küldöttgyűlésen átadandó egyesületi kitüntetésekre vonatkozó előterjesztését (*V8/2008. sz. határozat*).

Az **5. napirendi pont** a 97. Küldöttgyűlésre való felkészüléssel foglalkozott. *Dr. Gagyai Pálffy András* ügyvezető igazgató tájékoztatást adott a Küldöttgyűlés előkészületeiről, és javaslatot tett a Határozatszevegező Bizottság tagjaira (elnök: *Molnár István*, *dr. Dovrtel Gusztáv*, *Tóth János*, *Boross Péter*, *dr. Hatala Pál*).

A Választmány a Határozatszevegező Bizottság tagjaira tett javaslatot egyhangúlag tudomásul vette.

6. napirendi pont: a Ganz Ábrahám Öntésztörténeti és Múzeumi Alapítvány megszűntetése. *Dr. Gagyai Pálffy András* tájékoztatta a Választmányt az Alapítvány érdektelenségéről, további működtetésének indokolatlanságáról.

A Ganz Ábrahám Öntésztörténeti és Múzeumi Alapítvány kuratóriumának véleményét figyelembe véve az OMBKE, mint alapító megszűnteti a Ganz Ábrahám Öntésztörténeti és Múzeumi Alapítványt (*V9/2008. sz. határozat*).

Az egyebekben:

Dr. Török Tamás tájékoztatta a Választmányt, hogy kezdeményezik *dr. Horváth Zoltán* mellszobrának elkészítését a Miskolci Egyetem alapításának 60. évfordulójára. Kérte a Választmány erkölcsi és anyagi támogatását. *Dr. Sándor József* a szobor elkészítéséhez szükséges fémmennyiséget térítésmentesen felajánlotta.

A Bányász-Kohász-Erdész Találkozó szervezői kérték a választmányi tagok segítségét a rendezvény népszerűsítésére, tagtársaik mozgósítására.

A 2010-ben esedékes Európai Knappentag megrendezésére alkalmas hely lehetne Pécs, mint Európa Kulturális Fővárosa. Egyesületünk kezdeményezi a lehetőségek feltárását, összehangolását.

A KfV Szakosztály által szervezett Vándorgyűlés 2008. szeptember 16-19-én Siófokon lesz. Az aktuális választmányi ülés megtartását a Szakosztály itt javasolja.

A ülés emlékeztetője alapján PT

Dr. Vojuczki Péter előadása Budapesten

Nagy és jogos érdeklődés előzte meg 2008. április 2-án dr. Vojuczki Péternek „A bányászat helye a jövő energiaellátásában (kell-e és lehetséges-e szénbányászat Magyarországon)” c. előadását.

Az előadáson elhangzott, hogy a magyar nemzetgazdaság súlyos külkereskedelmi és fizetési problémáinak javítására a bányászattal kapcsolatos hazai közgazdasági felfogás megváltoztatása szükséges. Az előadó sok új ábrával (2007-2008-as adatokkal) nemcsak a hazai, hanem a világ helyzetét is bemutatta.

Az értékes előadáshoz Blaha Béla, Bajkay Árpád, dr. Gál István, dr. Tóth István szoltak hozzá, illetve kérdéseket tettek fel, melyre az előadó pontos, szakszerű válaszokat adott.

Az előadás végén a helyi szervezet elnöke részletes tájékoztatást adott a májusi és júniusi, valamint a várpalotai Jó szerencsét köszöntés programokról.

Dr. Horn János

Vojuczki Péter előadása Sopronban

Nagy érdeklődés – Budapestről és Tatabányáról is – mellett került sor 2008. április 23-án Sopronban, a Központi Bányászati Múzeumban a Bányászati Szakosztály budapesti helyi szervezetének soron következő szakmai programjára.

Az ülés kezdetén a helyi szervezet elnöke meleg szavakkal emlékezett meg a közelmúltban elhunyt dr. Fazekas János, dr. Tóth István tiszteleti tagjainkról és Jamrik Károlyról, a budapesti helyi szervezet tagjáról.

Ezt követően került sor Ph.D. Vojuczki Péter „Az eltűnt vagyon! Lehet még jövője a hazai bányászatnak” című előadására. Az előadó a gazdasági szerkezet és a természeti erőforrások viszonyának csaknem fél évszázadra kiterjedő áttekintése alapján vázolta, hogy régóta tisztázatlan az ásványi nyersanyagaink nemzetgazdasági jelentőségének és kitermelésük hasznosságának megítélése. Ennek következtében kialakult a termelő- és a feldolgozóipar hibás és mesterséges szembeállítás, bekövetkezett a kitermelő ipar aránytalan elhanyagolása, alulértékelődik alumíniumiparunk, szénbányászatunk, szénhidrogén-termelésünk gazdaságunkban korábban betöltött jelentős szerepe és mai jelentősége. Kitért arra, hogy az évtizedeken átívelő közgazdasági gyakorlat a reformokkal összefüggésben bevezetésre kerülő piaci eszközök között kerül a nyersanyag-vagyon reális megítélését, az önköltség alapú ár- és szállítási díjrendszer alkalmazását.

Az előadáshoz Molnár László tiszteleti tagunk szolt hozzá, aki harminc éve tagja a Német Bányamérnökök Egyesületének, kapja a BERGBAU szaklapot. Átadta a 2008. márciusi számban Frank Johannes Schnippers (Köln) tollából megje-

lent „Das Projekt Matra in Ungarn” című írás (7. old. 9. ábra) magyar fordítását, amely az 51%-ban RWE tulajdonú Mátrai Erőmű műszaki-gazdasági viszonyait elemzi, és további bővítést javasol.

Ezt követően Molnár László részletesen ismertette a Bányá-, Kohó- és Erdőmérnökök Ifjúsági Körének múltját. A selmeci hagyományokra épülő kör tagsága 1948. május 7-én – 60 évvel ezelőtt – rendkívüli közgyűlésen, titkos szavazással, 88%-os többséggel a feloszlátás mellett döntött. Így tiltakozott – egyetlen társadalmi egyesületként – a politikai célokot követő országos ifjúsági szervezetbe való beolvasztás ellen.

A program a helyi szervezet elnökének könyveiből rendezett „sorsolással”, majd a Juventus étteremben, fehér asztal mellett baráti beszélgetéssel fejeződött be.

Dr. Horn János

Dr. Szabó György előadása Gyöngyösön

Az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Körének szervezésében 2008. április 15-én Gyöngyösön, a Honvéd Kaszinóban dr. Szabó György egyetemi tanár, a kanadai FALCON cég igazgatója „A makói árok gázkészletének vizsgálata” címmel tartott előadást.

A makói körzetben koncesszió szerződés alapján a kanadai FALCON, illetve a TXM végezhet szénhidrogén-kutatásokat. Magyarországon évtizedek óta bevett gyakorlat, hogy a kutatások nagy kockázatát és költségeit csak nagyvállalatok képesek vállalni. Így a lelőhelyek többségénél ma is a MOL, illetve külföldi vállalatok vannak jelen. Az elmúlt évtizedek nem hoztak különösebben jó eredményeket a kutatás során. 2007 elején a makói térség 4000-6000 m-es mélységében szenzációs eredményeket prognosztizáltak. Előfordulhat, hogy 600-1000 milliárd m³ gázt rejt a föld mélye. A magyar gázfogyasztás évente ma 14 milliárd m³ körül van. Ehhez viszonyítva a becsült gázvagyon tekintélyes. Sajnos hagyományos technológiával ez a gáz nem nyerhető ki. Ezért mondta dr. Szabó György, hogy jobb lenne, ha előadásának „A nem hagyományos szénhidrogén-készletek hasznosítási lehetőségei Magyarországon” címet adnánk.

Elmondta, hogy a Pannon-medence rendkívül zavart. A tengerparton található szerves üledékek nagy vastagságban gyűltek össze 5-7 millió évvel ezelőtt, a tengeremórgások, nyomás stb. hatására szénhidrogén-képződés indult meg, amely a nagy mélység és a molekuláris kötődések miatt a hagyományos technológiával nem hozhatók a felszínre. Remélhetőleg a nem hagyományos kinyerési technológia záros időn belül megvalósulhat és a szenzációs gázkincs felhasználható lesz, de erre vonatkozóan konkrét időpontot nem tudott mondani.

Felidézte a magyar gáz- és olajlelőhelyek 1945 előtti időszakát is, követte a kinyerési technológiák változásait. 50-70 év

alatt a fejlődés óriási volt, ebből eredően is bizakodó az új technológia kitalálását, a megkutatott lelőhelyek gazdaságos kitermelését illetően. Szólt arról is, hogy a gáz- és olajárak az elmúlt években hogyan változtak, emelkedtek. Szóba hozta azt is, hogy a kutatások során közel harmincezer ingatlanulajdonossal kellett egyezséget kötni. Bemutatta ábrákon a jelenleg alkalmazott fűrőberendezéseket, azok üzemeltetési, bérleti költségeit. Személyes sikernek könyvelte el, hogy az amerikai Exxon-Mobil céget be lehetett vonni a kutatásokba. A koncessziós szerződés szerint a kutatás eredményének megfelelően a kitermelésben 1/3 részben a FALCON, 1/3 részben a MOL és 1/3 részben az Exxon-Mobil részesül majd.

A nagy érdeklődést kiváltó előadáshoz hozzászóltak, illetve kérdéseket tettek fel: *Dala László, Füleki Mennyhért, Medveczkíné Herperger Hedvig, Nagy László, Túri Elemér, Karacs Imre és dr. Szabó Imre.*

Dr. Szabó Imre

A tapolcai szervezet életéből

Timföldgyári fejlesztések

2008. április 27-én Tapolcán a volt bauxitos művelődési ház Műszaki Klubjában Mihályfi Gábor, a MAL Zrt. Timföld Késztermék Divízió termékigazgatója tartott előadást „Timföldgyári fejlesztések Ajkán, precipitált hidrát” címen.

A MAL stratégiájának megfelelően – az alumíniumkohászat befejezése és az inotai kohó eladása után – az ajkai timföldgyárban már nem gyártanak kohászati timföldet. A fő célkitűzés a magas hozzáadott értékű speciális timföldek gyártása, a termékek továbbfejlesztése. A zeolitok mellett ilyenek a szárított, őrlött hidrátok és a precipitált (szuper-tiszta és szuper-finom kristályszerkezetű) timföldek. Ez utóbbi viszonylag kis termékvolumene mellett nagy bevételt hoz. Fő felhasználási területe a kábelgyártás, ahol a szigetelés tűzállóságát biztosítja, kifejezett előnye, hogy kiküszöböli a korábbi halogénezett anyagokat. Az európai piac ezen termékek iránt növekvő keresletet mutat igen szigorú minőségi követelmények mellett. A kapacitás növelésére és a termékek fejlesztésére milliárdos beruházást végeznek.

Az aktív és már nyugdíjas bauxitbányász tagtársaink érdeklődéssel hallgatták az előadást, mely megmutatta, hogy az értékesebb végtermékek értékesebbé teszik a bauxitot is.

Vasbeton szerelés a Fővám téri állomáson

A 4-es metró meglátogatása

Felhasználva a budapesti 4-es metró beruházásán dolgozó bányászati vállalkozóknál lévő személyes ismeretségeket is, 2008. április 23-án a tapolcai csoport mintegy 30 fős létszámmal szakmai kirándulást tett az építkezések több helyszínén is.

Először a Fővám téri állomásépítés munkáit tekinthettük meg. A konténer irodában rövid áttekintést kaptunk a több mint 500 milliárdos beruházás itteni munkáiról. A fűrőpajzs fogadására itt októberre kell készen állni. A Fővám téri állomás egészen különleges építészeti kiképzésű lesz: a mintegy 40 m mélységben lévő állomás fölötti tér a külsőnig nyitott lesz. A grandiózus létesítmény „beszálló lépcsőháza” fölött örömmel láttuk a „Jó szerencsét!” feliratot, mely azt tükrözte, hogy a megvalósításban alvállalkozóként a Lyukószén Kft. is részt vesz. A Duna közelsége miatt a létesítmény résfalak védelmében épül lefelé szintről szintre.

A második megtekintett helyszín a Gellért téri állomás építése volt, amely a Fővám térihez hasonló szerkezetű – talán kicsit kevésbé nyitott. Itt már elérték a teljes mélységet, és elkészültek a Mórícz Zsigmond körtér felől érkező alagutak fogadó csonkjai. Jelenleg az állomást elkerülő segédalagút hajtása folyik bányászati módszerekkel. Ezen keresztül fog a szerelvények ki-beérkezése során a dugattyúhatás miatt keletkező légnyomáskülönbség kiegyenlítődni.

Végül megnézhattuk a Bocskai úti állomást, melyen a D-i fűrőpajzs a Mórícz Zsigmond körtér felé már áthaladt. Itt végigmehettünk a vasbeton tübbingekkel biztosított alagúton a fűrőpajzsig. Láthattuk a vezérlőt, a tübbing berakó berendezést, és a kifűrt anyag vagonokba rakódását is (a fűrófej természetesen nem látható – sajnos). Az alagút-fűró berendezés kb. 1,5 m-t halad előre óránként. Irányítását számítógépes, lézeres rendszerrel, de a fővállalkozó párizsi központjában feldolgozott adatokkal végzik. Az állomáson már a D-i pajzs érkezésével és továbbhaladásával kapcsolatos előkészületek folytak.

A Bocskai úti állomás

A látogatás végén köszönetet mondtunk kísérőinknek, *Székely Józsefnek*, az Euro-Metro Kft. műszaki ellenőrének, *Szalai Lászlónak*, a Hídepítő Zrt. Bányászati Szaképítés vezetőjének, valamint *Szalai Károlynak*, a Lyukószén Kft. gépészeti körletvezetőjének, és buszra szálltunk. Külön érdekessége volt a kirándulásnak, hogy hazafelé az autóbuzson a rádióból hallottuk, hogy eljövételünk után kb. 1 órával a D-i fűrőpajzs is megérkezett (belyukadt) a Bocskai úti állomásra.

PT

A bükkábrányi külfejtés igazgatójának előadása Gyöngyösön

2008. március 11-én a Honvéd Kaszinóban az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Körének szervezésében *Mata Tibor* okl. bányamérnök, a Mátrai Erőmű Zrt. bükkábrányi külfejtés igazgatója *A bükkábrányi „ciprus” lelet ismertetése* címmel tartott nagy érdeklődést kiváltó előadást.

A megjelenteket e sorok írója, a Lignit Baráti Kör elnöke köszöntötte, s bejelentette, hogy *Burkus Béla* okl. erdő- és bányamérnök, a Mátraaljai Szénbányák ny. igazgatója 2008. február 6-án Sopronban, *Kiss Gábor* okl. mérnök, a Tervező Iroda ny. osztályvezetője 2008. február 13-án Gyöngyösön meghalt. Felkérte a jelenlévőket, hogy egyperces néma felállással emlékezzünk elhunyt kollégáinkra. Ezután került sor *Mata Tibor* igazgató előadására.

A pliocén korban képződött visontai és bükkábrányi lignittelek művelése során már eddig is sok érdekes őslénytani leletet találtak (mammutsontokat, agyarakat, megkövesedett fákat stb.), de 2007. május, június hónapban egyedülálló leletre bukkantak. A lignittelek fedőjének letakarítása során 16 db különböző méretű mocsári ciprust és mocsári ősfenyőt találtak. Különlegessége a leletmaradványoknak az, hogy az eredeti helyükön, álló helyzetben maradtak meg. A fák magassága 3-5 m volt, átmérőjük 1,5-3,5 m. A hatalmas méretű fák 400-500 évesek lehettek. Az egykori Pannon-tenger peremén szubtrópusi éghajlaton élhettek a mocsári cipruserdő maradványok; a kutatók azt állapították meg, hogy kb. 7.500.000 évvel ezelőtt élhettek. *Mata Tibor* részletesen ismertette a leletek feltárását, a kis kotrókkal történő fedőkőzetekből való kiszabadítást, a leletek konzerválását és az elszállítás körülményeit. Elmondta azt is, hogy a feltárás, a szállításra való felkészítés, a múzeumokba történő szállítás költsége meghaladta a 40 millió Ft-ot. A Mátrai Erőmű Zrt. elnöke és a német bányatulajdonos mindenben segítette a kutatómunkákat a leletek múzeumokba történő elhelyezéséig. A megmaradás módjának körülményeit és a leletegyüttést a BAZ megyei Herman Ottó Múzeum koordinálása mellett a Magyar Természettudományi Múzeum és az ELTE kutatói vizsgálták és vizsgálják még hosszú ideig.

A Herman Ottó Múzeumba 4 db fát szállítottak el, a Bükk Nemzeti Park ipolytarnóci kiállítóhelyére 7 db-ot. A fák súlya 3,5 t-től 10 t-ig változott. Még különleges járművekkel sem volt egyszerű elszállítani a múzeumokba ezeket a leleteket.

Beszélt az előadó arról is, hogy milyen körülmények között maradhattak meg ezek a fák. Feltételezések szerint nagymennyiségű víz áraszthatta el a területet, majd iszap alá kerültek a fák, így maradtak meg eredeti álló helyzetükben; de szól arról is, hogy tűzvész is érhetette az erdőt, mert a leletek tetején üszkösödés, égés nyomai is voltak. A Kulturális és Környezetvédelmi Minisztérium a feltárás után a helyszínen a bükkábrányi bányában 2007 júliusában sajtóértekezletet is tartott, ahol *dr. Fodor Gábor* miniszter is megjelent.

2007 novemberében Firenzében múzeumi világkongresszus volt, ahol a különleges bükkábrányi leletekről külön beszámolót tartottak. Az amerikai, francia, angol, holland, német stb. kutatók, tudósok nagy érdeklődést tanúsítottak.

A leletekkel kapcsolatos kutatás tovább folyik az egyetemen és múzeumokban.

Mata Tibor tudományos igényességgel összeállított előadását a hallgatóság nagy tapsal fogadta.

A bükkábrányi igazgató ismertetése után *Oláh Sándor* ny. bányamester egészítette ki az előadást azzal, hogy elmondta: a visontai külfejtésben 1976-ban találtak hasonló leleteket, amelyeket fényképen is bemutatott a jelenlévőknek. Szomorúan állapította meg, hogy akkor nem került kellő népszerűsítésre ez a felfedezés.

Az előadóknak kérdéseket tettek fel: *Pribula Nándor*, *Hanza Jenő*, *Fazekas Miklós*, *dr. Szabó Imre*. *Mata Tibor* a feltett kérdésekre kimerítő választ adott.

Dr. Szabó Imre

Nógrádi történelem a 140 éves Bányászati és Kohászati Lapok tükrében

Egy acélgyári gyökerű kohásztársunk nem sajnálta rá az időt, hogy átnézze az 1868-tól megjelenő Bányászati és Kohászati Lapok valamennyi számát annak érdekében, hogy többet tudjon meg a Nógrád megyei bányászat és kohászat szakmai történetéről, jobban megismerhesse az OMBKE több mint 110 éves Salgótarjáni Osztályának történetét, és egy kicsit családjának, acélgyári családi elődeinek történetét.

Ezen szándéka még tényleges, aktív dolgozó éveiben felmerült, azonban e nem kis munka megvalósulására csak nyugdíjba vonulása után kerülhetett sor. Mivel ehhez a tevékenységhez kapcsolódik azon „hobbija”, hogy szeret a számítógépekkel megoldható feladatokkal foglalkozni, mindezeket nem csak átolvasta, hanem nagyobbrészt saját kezűleg átírta, a képanyagot beszkennelte. A mintegy 50 000 oldal átnézése utáni kb. 2000 oldalnyi anyag egy CD-lemezen testesült meg, melynek címe: „BKL – Nógrádról 1868-2000”.

A 133 évnyi lapot több forrásból sikerült megszerezni. Először is 1965-től a megjelent Kohászat-ok többé-kevésbé hiánytalanul saját birtokában vannak (azóta tagja egyesületünknek). A sok évtizeddel ezelőttiek nagy részéhez – amelyek 1882-től Salgótarjában is fellelhetők voltak – a Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet segítségével jutott, és korszerű forrást lelt az interneten, ahol is a Miskolci Egyetem emlékkönyvtárából valamennyi szám megtalálható, és így „házhoz szállítva” elérhetőek – legalábbis 1950-ig. Több évfolyamhoz a Lőrinci Hengerműtől kapott támogatást, ahol vaskohászati szakosztályunk titkára segített az 1950-60-as évekből több évfolyamhoz hozzáférni. Itt meg kell jegyezni, hogy az 1950-ben bekövetkezett szakosztályokra bomlás utáni, szakosztályonkénti lapjainkból csak a Kohászatot szemlélte 2000-ig bezárólag.

A kutatómunkára fordított órák számát nehéz lenne meghatározni, mindenesetre az első lépéseket 2005 végén tette meg kitartó társunk, és ez év februárjában lehetett lezárni a gyűjteményt.

Ha valamely olvasónk szeretné ennek tartalmát ténylegesen megismerni, könnyen megteheti, mivel a kész CD-ből egy-egy példányt kapott egyesületünk könyvtára és az Öntödei Múzeum is, természetesen a nógrádi intézmények (múzeum, salgótarjáni könyvtár és az ott működő osztályunk is). Közvetlen megkeresés irányozható cikkünk aláírójához is.

Liptay Péter

Köszöntjük Tagtársainkat születésnapjukon!

Széles Lajosné okl. földmérő mérnök március 11-én töltötte be 75-ik életévét.
Belákovics István gépipari technikus május 1-jén töltötte be 80-ik életévét.
Ványó József okl. gépészmérnök május 3-án töltötte be 80-ik életévét.
Katzler István okl. bányamérnök május 4-én töltötte be 75-ik életévét.
Szakál Antal okl. bányamérnök május 6-án töltötte be 70-ik életévét.
Szigethy István okl. gépészmérnök május 13-án töltötte be 70-ik életévét.
Dr. Kovács István okl. olajmérnök május 17-én töltötte be 75-ik életévét.
Dr. Salamon Miklós okl. bányamérnök május 20-án töltötte be 75-ik életévét.
Klinger János okl. bányamérnök május 21-én töltötte be 70-ik életévét.
Molnár István gépipari üzemmérnök május 29-én töltötte be 70-ik életévét.
Dávid Dezső okl. bányamérnök június 9-én töltötte be 80-ik életévét.
Reményi Viktor okl. bányamérnök június 14-én töltötte be 80-ik életévét.
Kroszner László közgazdasági technikus június 15-én töltötte be 90-ik életévét.
Pothornik László okl. bányamérnök június 15-én töltötte be 80-ik életévét.
Krampé Géza okl. bányagépész mérnök június 19-én töltötte be 80-ik életévét.
Gordos István villamosipari technikus június 24-én töltötte be 70-ik életévét.
Liptay Jenő okl. mezőgazdasági mérnök július 25-én töltötte be 90-ik életévét.
Kovács László okl. gépészmérnök, gazdasági mérnök június 26-án töltötte be 75-ik életévét.
Gerber György okl. bányamérnök július 1-jén töltötte be 80-ik életévét.
Dr. Bodonyi József okl. bányamérnök július 16-án töltötte be 80-ik életévét.
Zachár Gyula földmérő mérnök július 24-én töltötte be 75-ik életévét.
Cserhádi József okl. bányamérnök július 27-én töltötte be 75-ik életévét.

Ezúton gratulálunk tisztelt Tagtársainknak, kívánunk még sok boldog születésnapot, jó egészséget és

jó szerencsét!

Széles Lajosné

Belákovics István

Ványó József

Katzler István

Szakál Antal

Szigethy István

Dr. Kovács István

Dr. Salamon Miklós

Molnár István

Dávid Dezső

Reményi Viktor

Kroszner László

Pothomik László

Krampé Géza

Gordos István

Liptay Jenő

Kovács László

Gerber György

Dr. Bodonyi József

Zachár Gyula

Cserháti József

Egyesületi ügyek

A veszprémi szervezet életéből

Az OMBKE veszprémi szervezete 2008. március 28-án tartotta meg első negyedévi ülését. A szakmai összejövetelre a Veszprém, Budapest út 2. sz. alatti irodaház egyik tanácstermében került sor.

A megjelenteket érintő egyesületi kérdések megbeszélése után *Bács Péter* elnök felkérte *Kiss Tamás* okl. bányamérnököt – a veszprémi szervezet tagját – *A Kárpát-medence bányászatainak fejlődése* című előadásának megtartására.

Az előadó a medence földrajzi elhelyezkedésének, főbb jellemzőinek ismertetése után részletes tájékoztatást adott, hogy az egyes földtörténeti korokban végbement folyamatok milyen fontos ércek, kőso- és széntelepek, olaj- és földgázmezők, bauxit és számos más hasznosítható ásványi anyagok letkezését eredményezték.

Beszélt arról, hogy az ásatások során talált leletek alapján állítható, a medence már 500 ezer éve ember által lakott hely volt, és 30-40 ezer éve az akkor itt élők már viszonylag korszerűnek mondható módon és eszközökkel bányászati tevékenységet folytattak.

Ezt követően ismertette, hogy írásos feljegyzések alapján időszámításunk után a II. és III. században a Római Birodalom részeként jelentős mennyiségű aranyat, sőt és vasércet bányásztak, illetve dolgoztak fel a medencében.

Ezt követően rendszerbe foglalva ismertette azokat az érceket/fémeket, amelyeket a honfoglalás idejétől számítva mind szélesebb körben megismertek, kitermeltek és a kor technikai színvonalán fontos használati eszközökké, értékes tárgyakká dolgozták fel szerszámok, fegyverek, pénz, ékszerek formájában.

Mivel Magyarország történelme több mint ezer éven keresztül összefonódott a Kárpát-medencével, az ország mindenkor királyai/fejedelmek uralmuk idején a bányászatra (és azzal együtt a fémfeldolgozásra) jó/rossz irányban jelentős hatást gyakoroltak döntéseikkel. Ezt külön is indokoltan tartotta az előadó kihangsúlyozni, mivel az ország gazdasági

helyzetét döntően befolyásolta a bányászati tevékenység mértéke és technikai színvonal.

A különböző időszakokra vonatkozó termelési adatokat, azok termékféleségenkénti változásait az előadó táblázatokon mutatta be. Külön foglalkozott az egyes lelőhelyek kitermelhető vagyonának fogyása következtében előállott művelési/feldolgozási gondokkal és ezek negatív hatásainak megelőzése érdekében meghozott intézkedésekkel, mint pl.:

– A bányászati műveletek alatt álló földterület tulajdonosának nyújtott kedvezményekkel.

– A kiemelkedő szaktudással vagy tőkével rendelkező befektetési feltételeinek megkönnyítésével, vagy számukra határozott időre a bányák vagy feldolgozó üzemrészek bérbeadásával.

– A termelt anyag ki-, ill. elszállításának korszerűsítésével.

– A föld alatti munkahelyek víztelenítésére szolgáló műszerek, technikai eszközök használatának elterjesztésével.

– A törőberendezések, a fémkinyerés és az ötvözetek előállításának kémiai módszereinek fejlesztésével.

– A technikai fejlődés által indokolt új termékek (pl. szén) felkutatásának, termelésének és használatának pénzzel történő támogatásával.

– Az egész vertikum számára szükséges szakemberképzés feltételeinek megteremtésével.

A címben megjelölt témakör ismertetésére a II. világháború befejezéséig került sor, mivel a hallgatóság a későbbi időszaknak már maga is tevékeny résztvevője volt.

Az előadó térképek, táblázatok, rajzok, fényképek bemutatásával tette a résztvevők számára könnyen áttekinthetővé az előadást.

Az előadás utáni poharazgatás alatt bányászdalok és szakmánkhoz kapcsolódó tanulságos rövidfilmek bejátszására került sor.

A két és félórás rendezvény *Bács Péter* elnök zárszavával fejeződött be.

Bolyky Zoltán

Hazai hírek

114 éves a „Jó szerencsét” köszöntés

2008. április 8-án zsúfolásig megtelt a várpalotai Jó szerencsét Művelődési Központ nagyterme a „Jó szerencsét” köszöntés 114. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen.

Az ünnepséget a 88 éve alapított Várpalotai Bányász Kórus (karnagya Borbás Károly) csodálatosan szép előadása nyitotta meg, majd *dr. Horn János* üdvözölte a megjelenteket, név szerint is *Szabados Gábort*, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH) elnökét, *Petrusz Bélát*, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület (OMBKE) alelnökét, *dr. Vojuczki Pétert*, az OMBKE Bányászati Szakosztály alelnökét, *Németh Árpádot*, Várpalota város polgármesterét és *dr. Szabó Pál Csabát*, Várpalota város kultúrintézményeinek, a SZINDBÁD Kht.-nek az igazgatóját.

Az ünnepség elnöksége

Dr. Horn János rövid áttekintést adott a köszöntés elfogadásának előzményeiről, az OMBKE választmányának 1894. április 7-i rendes gyűléséről, ahol *Péchy Antal* javaslatára elfogadták a „Jó szerencsét” köszöntésformát. 1994. április 7-én a Bányai Dolgozók Szakszervezete kezdeményezésére az OMBKE-vel közösen rendezett megemlékező ünnepség volt a várpalotai „Jó szerencsét” Művelődési Központban a köszöntés elfogadásának 100. évfordulója alkalmából.

A 2008. április 8-i ünnepségen *Szabados Gábor*, az MBFH elnöke „Trendek a bányászati igazgatás tükrében” és *PhD. Vojuczki Péter* „Lehet még jövője a hazai bányászatnak” címen tartottak nagy szakmai tartalmú és látványos ábrákkal színesített előadásokat.

Az előadások után – rendhagyó módon, hiszen az eddigi ünnepségeken ilyenre nem került sor – *dr. Horn János* meleg szavakkal emlékezett meg a 2008. április 6-án elhunyt *dr. Tóth Istvánról*. A résztvevők egyperces néma felállással emlékeztek a kiváló EMBER-ről.

Ezt követően az emléktáblánál *Petrusz Béla* OMBKE alelnök emlékbeszéde után a Bányászshimnusz harangjátéka alatt koszorút helyeztek el a BDSZ nevében *Székelly Jenő* és *Torma Lajos*, az MBFH nevében *Szabados Gábor*, az OMBKE nevében *Bircher Erzsébet* és *dr. Gál István*, Várpalota Város Önkormányzat nevében *Németh Árpád*, a várpalotai Bányász Hagyományok Ápolásáért Egyesület nevében *Huszár József* és *Hermann György*, a Faller Jenő Szakközépiskola nevében *Böle Károlyné* és *Petrovics László*, a SZINDBÁD Kht. nevében *dr. Szabó Pál Csaba*, *Budai László* és *Vaskó Lászlóné*.

A koszorúzást követően *Németh Árpád* tájékoztatást adott a város bányászoképzési terveiről, majd a pohárköszöntőt *dr. Szabó Pál Csaba* tartotta.

Koszorúznak az OMBKE képviselői

Az ünnepség a fehér asztal mellett folytatódott, és mindenki remélte, hogy *dr. Horn Jánosnak* az ünnepségen mondott utolsó mondata („Jövőre veled ugyanitt”) megvalósul.

Dr. Horn János

Utcanév és emlékköavató ünnepség Tatabányán

A Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány kezdeményezése meghallgatásra talált a Tatabányai Megyei Jogú Város Önkormányzatánál. Az alapítvány azzal a javaslattal állt elő, hogy utcát nevezzenek el Tatabányán *Vida Jenőről*, a Magyar Állami Kőszénbánya Részvénytársaság (MÁK Rt.) volt elnök-vezérigazgatójáról. *Gallai Rezső* helytörténeti kutató rövidesen meg is találta azt a most létesülő utcát – a Lidl áruház mellett –, amely megőrizheti az elismert vezető emlékét.

Az utcanév- és emlékköavató ünnepség 2008. április 11-én 17 órakor volt. A zenekar bányászdalokat és a Bányászshimnuszot játszotta, majd *dr. Schvarcz Tibor* országgyűlési képviselő méltatta *Vida Jenő* munkásságát, a tatabányai bányászatért tett intézkedéseit. Az emlékköre az önkormányzat, az OMBKE Tatabányai Csoportjának és a Bányász Hagyományokért Alapítványnak a képviselői helyezték el a megemlékezés koszorúit.

Vida Jenő emléktábla avatás

Az ünnepség a Gál István Községi Házban folytatódott, ahol szerény fogadás keretében *dr. Csizsár István* alapítványi elnök és *Szuromi Zsolt*, a kerület önkormányzati képviselője mondott pohárköszöntőt. Ezután *dr. Ravasz Éva* muzeológus, helytörténész mutatta be *Vida Jenőről* írt megemlékezését.

(Az életrajzi tanulmányt tervezzük a Bányászati és Kohászati Lapokban megjelentetni.) Ebből a tanulmányból tudtuk meg *Vida Jenő* teljes szakmai életútját, amelyből előzetesen közlünk az olvasóval néhány gondolatot:

Vida Jenő 1872-ben Budapesten, szegény sorsú családban született. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia elvégzése és rövid gyakornoki idő után 1889-ben meghívták a feltörekvő MÁK Rt. vezérkarába. A részvénytársaságban a hivatali ranglétrán gyorsan haladt előre. Először cégvezető, majd igazgató, 1914-től vezérigazgató lett. 1936-ban választották meg a részvénytársaság elnök-vezérigazgatójának.

Vezérigazgatói működésének ideje alatt jelentős fejlődés ment keresztül a tatai szénmedence, egymás után nyíltak az aknák, rohamosan növekedett a termelés és a munkáslétszám. Jellegzetes bányászkolóniák épültek a maguk kereskedelmi és szórakozási lehetőségeivel. *Vida Jenő* eredményesen szorgalmazta a bányászatra alapított társulat szerkezetének vertikális átalakítását. Megteremtette a vállalat legfontosabb melléküzemágait: a mész- és mészhidráttermelést, a portland-, a bauxitcement-, a karbidgyártó, az ipari porcelán és kőedény üzemegységeket. Ezek nagy része a tatai szénmedencében épült fel.

Vida Jenő érdemeket szerzett a bauxit cementipari alkalmazásában. A húszas években jelentős tőkét fordított a dunántúli bauxitok feltárására és hazai feldolgozására. A svájci Bauxit Rt. igazgatóságában elnöki pozíciót szerzett. Jeleskedett az elektromos áramszolgáltatás területén is. Az ő érdeme az állami beruházásként megépült Bánhidai Erőmű megvalósítása, a tatabányai égőpala felhasználásával.

Vida Jenő a harmincas években Magyarország nagy iparmágnásai közé tartozott. Sok egyesületnek, intézménynek volt az elnöke és tagja, így az országgyűlés felsőházának örökös tagja, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének tiszteletbeli elnöke. Mint vezető kemény, céltudatos ember volt.

A jeles ipari szakteknitény életének utolsó szakasza tragédiába torkollott. Zsidó származása miatt 1941-ben kénytelen volt lemondani elnök-vezérigazgatói pozíciójáról. 1944-ben tartóztatták, majd Auschwitzba deportálták. Ugyan elkerülte a gázkamrát, de a lelki és fizikailag legyengült ember nem bírta ki a hazaszállítást, 1945 tavaszán meghalt.

Tatabánya Önkormányzata, bányász egyesületei kiváló egyéniségnek adtak utcanévet és emlékkövet. A résztvevők úgy gondolták: ez az Ember mindezt megérdemelte.

Sóki Imre

XII. Bányászati Szakigazgatási Konferencia Zalakaroson

A Bányavállalkozók Országos Egyesülete (BOE), a tapolcai Bányász Műszaki Klub, a Magyar Bányászati Szövetség (MBSz), a MOL Nyrt. és a MAL Zrt. Bauxitbányászati Divízió szervezésében 2008. május 14-16-án – immár tizenkettedik alkalommal – került sor Zalakaroson, a Hotel Karos Spa szállodában a bányászati szakigazgatási konferencia megrendezésére. A már komoly hagyományokkal bíró rendezvényen a bányavállalkozások képviselői, a tervezők, szakértők és a bányászattal foglalkozó hatósági kollégák vettek részt.

A rendezvény a BASALT-KÖZÉPKŐ Kőbányák Kft. (Uzsa) Várvolgy I. bányateleknél belüli uzsai bányauzemében kezdődött, ahol a KUHN Földmunkagép Kft. szervezésében gépbemutatóra került sor.

A konferenciát Zalakaroson, a Hotel Karos Spa nagytermében *Kozma Sándor*, a Dolomit Kft. ügyvezető igazgatója, a BOE vezetője, a rendezőbizottság elnöke nyitotta meg, köszönte a 200 résztvevőt. Ezután *dr. Oláh Péter*, a szálloda vezérigazgatója köszöntötte a jelenlevőket, kifejezte azon remé-

nyét, hogy e szép helyen harmadik alkalommal is jól fogják magukat érezni. Majd *Károly Ferenc* bányászati szakmai igazgató (MAL Zrt.) a rendezvény társelnökeként közérdekű bejelentéseket tett. A résztvevők egyperces néma felállással adóztak *dr. Fazekas János* emlékének, aki 2007. december 29-én hunyt el. *Dr. Fazekas János* 1994-ben a Bakonyi Bauxitbánya Kft. ügyvezető vezérigazgatójaként egyik kezdeményezője volt ennek a konferenciasorozatnak, amelyen több esetben előadást tartott és levezető elnökként is tevékenykedett.

A konferencia első napján a következő előadásokat hallgathattuk meg:

Szabados Gábor elnök (Magyar Bányászati és Földtani Hivatal): A bányajog aktuális kérdései

Dr. Zoltay Ákos ügyvezető főtitikár (MBSz): A hazai bányászat a „Verheugen” kezdeményezés tükrében. Hozhat végre jót is az EU a bányászatnak?

Kneifel Ferenc osztályvezető (Veszprémi Bányakapitányság): A Nyirád-, Csabrendek-körmeyéki leszakadások bányászati-földtani vizsgálata

Este kulturális program keretében borkóstoló és vacsora volt a program a Cezar Winery Kft. nagyradai pincészetében.

A második napon a következő előadásokat hallgatta meg a nagyszámú résztvevő:

Dr. Katona Gábor elnökhelyettes (MBFH): A biztosítékadási kötelezettség változásai. Ehhez a témához felkért előadóként rövid hozzászólást tett *Csala László*, az Allianz Hungária Biztosító Zrt. értékesítési igazgatója.

Sinka András igazgatóhelyettes (Ny-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség): A Felügyelőség feladatai, hatásköre, működése

Kárpáti László egyetemi tanársegéd, laboregység-vezető (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem): Új követelmények az útépítési zúzottkövekkel és zúzottkavicsokkal szemben

Váci László vezető birtokjogi szakértő (MOL Nyrt.): Az elhelyezési szolgalmi jog alapítása során felmerült problémák és gondolatok

Véres Imre osztályvezető (Budapesti Bányakapitányság): A szilárdásvány-bányászati engedélyezési eljárások aktuális kérdései

Dr. Farkas István főosztályvezető (MBFH): A Magyar Állami Földtani, Geofizikai és Bányászati Adattár működése a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal keretében

Korbély Barnabás geológiai és barlangtani felügyelő (Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság): Bakony-Balaton Geopark, hazai tervek és nemzetközi tapasztalatok

Dr. Szabó István tszv. egyetemi tanár (Pannon Egyetem, Georgikon Mezőgazdaság-tudományi Kar), Nemzetközi Láp- és Tőzeg Társaság Magyar Nemzeti Bizottság elnöke: A láp- és tőzegvagyron ökológiai és gazdasági kérdései

Pozsár Sándor felelős műszaki vezető (KŐ-KA Kft., Komlói bányauzem): Kísérleti robbantási tevékenység eredményei Komlón

Zelei Krisztina (MOL Nyrt.): Környezetvédelem a MOL Nyrt. KTD magyarországi mezőfejlesztés és termelés területén

A vacsorát követően a selmeci hagyományok alapján tartott szakestély zárta a nap programját. A szakestély elnöki tisztét *Kiss Csaba* töltötte be. Háznagya: *Károly Ferenc*, kontra-punkt: *Vígh Tamás*, balekcsősz: *Lente Miklós*, cantus preases (nótafa): *Riedl István*, konzekvencia: *Mihalecz József*, garatór: *Volter György* voltak. A „komoly pohár” megtartására a szakestély elnöke *dr. Esztó Péter*t kérte fel, majd a hozzászólásokban humoros formában, de felelevenedtek napjaink hírei mellett az aznapi előadásokon elhangzottak is.

A rendezvény harmadik napján a következő előadások hangzottak el:

Horváth Iván igazgató (Zala megyei MGSZH Erdészeti Igazgatóság): Útvesztők a rengetegben, avagy az erdészeti igazgatás korlátai

Dr. Kereki Ferenc bányakapitány (Pécsi Bányakapitány-ság): Aktuális bányászati és földtani problémák

Csépe Izolda környezetvédelmi menedzser (RPM Kft.): Ariadne fonala, kiutkeresés a bányászat közigazgatási labirintusából.

Ezután a hagyományos konzultáció következett, melyet *dr. Ihász Lajos* ügyvéd (BOE) vezetett. A rendezvény e részében kérdéseket tettek fel a bányavállalkozások képviselői a hatóságok jelen levő szakembereinek. Itt felmerült a környezetvédelmi engedélyeztetés, a bányászati hulladékgazdálkodás, a környezetvédelmi eljárási díjak kérdésköre. Szóba került, hogy a bányászati engedélyezés folyamatában résztvevő egyes első fokú hatóságok területi szervei azonos jogszabályi előírásokat mennyire eltérően értelmeznek. Felmerült az is, hogy szakmánkat érintő bányászati, környezetvédelmi, természetvédelmi stb. törvények, kormányrendeletek és az egyes miniszteri rendeletek terén nagyfokú a túlszabályozottság

A konzultáció után *dr. Ihász Lajos* zárszavában értékelte a konferenciát és megköszönte a résztvevők aktivitását, a házigazdák segítő hozzáállását. Reményét fejezte ki, hogy ez a hagyomány tovább folytatódik és jövőre is lesz konferencia. A rendezvényen több szervezet is – élve a rendezők által felaján-

lott lehetőséggel – reklámanyagok felhasználásával tartott termékbemutatót.

Az 1994-ben megkezdett bányászati szakigazgatási konferenciák egyik feladata, hogy a bányavállalkozások képviselői és a tervezők találkozhassanak, eszmét cserélhessenek a bányászati eljárásokban részt vevő és ott engedélyezést végző, ellenőrzést tartó hatóságok képviselőivel.

A rendezvény szervezése és sikeres lebonyolítása a már nagy gyakorlattal rendelkező csapat – *Horváthné Kozma Orsolya, dr. Ihász Lajos, Jankovics Bálint, Károly Ferenc, Kovács Béla, Kozma Sándor, Szántó András, Szirányi Zoltán, Varga Gusztáv, Várady Géza* – érdeme.

Károly Ferenc

A Siemens építi a gönyői erőművet

A Siemens Power Generation (SPG) 2007. decemberében megkötötte a Gönyű melletti kombinált ciklusú erőmű kulcsrakész kivitelezésére vonatkozó szerződést az E.ON Erőművek Kft.-vel, az E.ON Kraftwerke GmbH leányvállalatával.

Az erőmű teljes beruházási költsége 400 millió euró nagyságú, beépített teljesítménye 430 MW, a tervezett üzembe lépés 2010 közepe. Az erőmű alapját a SGT5-4000F gázturbina adja, amelyhez gőzturbina és vízhűtésű generátor tartozik. A kombinált ciklusú erőmű hatásfoka meghaladja majd az 58%-ot.

(www.powergeneration.siemens.com)

Dr. Horn János

Külföldi hírek

Aranybányanyitás Algériában

A GMA Resources Vállalat az ENOR Spa. cégen keresztül 2007. novemberben új aranybányát indított be Algériában, a Szahara területén, Amesmessah helysége közelében. Üzembe helyezték a Roc-Impact Holland-Minyu vállalat 250 t/ó kapacitású kúpos törőberendezését a hozzátartozó ércelőkészítő berendezésekkel.

Az infrastruktúra teljes hiánya miatt a Connel Power cég diesel aggregátójával állítják elő a villamos energiát. Nehézséget okoz a távoli Szahara miatt a szakmunkások megszerzése, valamint a szükséges víz (főleg ivóvíz) biztosítása, ezért 2006-ban egy 44 km-es, 2007-ben pedig egy 58 km-es csővezeték-rendszert építettek ki. A víz korrózió hatása miatt a csöveket műanyag védőréteggel vonták be, melyeket a svéd Alvenius Thermoplastic vállalat gyártott le és szállított a helyszínre.

A tervek szerint a bányauzem 2008 első felében kezdi meg a termelést.

Mining Magazine, 2007. december

Bogdán Kálmán

A foszfátbányászat hírei

Az elmúlt évben a műtrágyák iránt megduplázódott igény miatt a foszfátbányászat termelése igen nagy mértékben növekedett. Jelentősebb foszfát bányauzemekkel Oroszország (a Perm régióban üzemelő Uralkali V. bányáinak termelése 2007-ben 19,27 Mt volt), Fehéroroszország (Soligorsk város közelében vannak a Belaruskali V. bányái 40 Mt éves termeléssel), Spanyolország (Iberpotash), Anglia (Boulby), USA (Cory, Lanigan, Rocanville, Allan: 22,1 Mt/év), Kanada (Saskatoon 2,05 Mt/év) és Marokkó rendelkezik. Nagy fejlesz-

tések vannak folyamatban Brazíliában, Argentínában és Thaiföldön.

A bányauzemek többsége kamraféjtéses rendszerrel dolgozik, és általában a szénbányászatban elterjedt bányagépeket alkalmazzák (maróhengeres jövesztőgép, marófejes vágathajtó gép, hevederes szállítószalag stb.). A Belaruskali bányauzemek frontfejtésre tértek át, és ma már van 260 m hosszú fejtésük is, melyben az átlagos telepvastagság 2,9 m 50-80 cm-es közkövel. A szelektív jövesztéshez a Bucyrus (DBT) háromtárcsás maróhengert kifejlesztett, amit 2004 óta sikeresen alkalmaznak. Az alsó és a felső tárcsával jövesztik a foszfátot, a középső tárcsával pedig egy külön ciklusban a beagyazást.

Mining Magazine 2008. február

Bogdán Kálmán

Német és brazil vállalatok együttműködése

Az ásványanyagok előkészítésére, osztályozására és feldolgozására szakosodott Allmineral német és társa, a brazil Küttner do Brasil and Gaustec vállalat leszállította és üzembe helyezte az első vasércfeldolgozó üzemét Brazíliában az Itamanas bányauzemben. Ez az üzem Rio de Janeiro-tól északra, Belo Horizonte helysége közelében fekszik, ahol óriási mennyiségű, külfejtésre alkalmas vasérc található. Az üzem már rendelkezik vasércdúsítóval – Gaustec típusú nagy intenzitású nedves mágneses szeparátorral –, amely 2 mm-es szem-nagyság feldolgozására alkalmas. Az új berendezéssel a kapacitást növelik (80 t/ó), és a minőséget (1 mm-es szem-nagyság) javítják. A berendezéseket gyártó cég vezetője szerint a kizozatal 60-80% lesz.

Mining Magazine 2008. február

Bogdán Kálmán

Szerződés kötés Kínával

Az amerikai Longwall Associates és a kínai Saadec's Daning Bányavállalat (Shanxi tartomány) 2007 végén szerződést kötött frontfejtési szállító berendezések szállítására, úgymint: 1 m széles és 1,75 m hosszú teknőkből álló fronti láncos vonszolókra, ezek nagy teljesítményű hajtóműveire (LAEP 40), a Voith lágy indítást adó hidraulikus tengelykapcsolóira, a teknőkre szerelt maróhengereket vontató berendezésre, a szállítógáti átfedő láncos vonszolóra, az erre szerelt törőberendezésre és a hevederes szállítóberendezés mindezekkel együtt mozgó végállomására. Az üzembiztonság érdekében Peking mellett központi alkatrészraktárt állítottak fel.

Mining Magazine 2008. február

Bogdán Kálmán

Kína szénerőmű programja

2007. novemberben Kína üzembe helyezte széntüzelésű erőművét 4 db, egyenként 1000 MW-os egységgel, mely jelenleg a legnagyobb a világon. Ez a villamos erőmű Kína keleti részén a Zhejiang tartományban van, építése 2,1 Mrd USA dollárba került. A Xinhua Online jelentése szerint a berendezések a környezetvédelemre előírt legmagasabb ipari szabványok szerint készültek.

Az ország villamosenergia-igényét 70%-ban széntüzelésű erőművek látják el. Tervük szerint további igen nagy teljesítményű és jó hatásfokú erőműveket fognak építeni. 2010-ig pedig összesen mintegy 50 GW teljesítményű kicsi, rossz hatásfokú erőművet bezárnak.

Engineering and Mining Journal, 2008. február

Bogdán Kálmán

Indonézia szénbányászata

Indonézia a világ második legnagyobb szén exportőre az évi 179 Mt szén külföldre történő eladásával. Ez a mennyiség az összes termelésének a 75%-a. Oly hatalmas az ázsiai piac (főleg Kína) vásárlási igénye, hogy évről évre növelniük kell a termelésüket. Az Indonéz Széntermelők Egyesületének (Indonesian Coal Producers Association) tervei szerint 2009-

ben 9%-kal fognak többet termelni. Ebből csak 55 Mt lesz hazai felhasználás, a többi export.

Engineering and Mining Journal, 2008. február

Bogdán Kálmán

Megrendelések a Siemensnél

A Siemens az Ukrajnában (Kramatorsk) lévő két leányvállalatán keresztül (Siemens Ukrain és a Siemens Industrial Solution and Services Group) szállít két komplett aknazállító berendezést a Belaruskali (Soligorsk) foszfát bányavállalat aknái részére. A berendezések értéke 3 M euró, és 2008 végén tervezik az üzembe helyezést.

Mining Magazine 2007. december

Bogdán Kálmán

Tervezett bányászati beruházások

Az új bányászati beruházások tervezésére fordított költségek 2007-ben sokkal magasabbak voltak, mint 2006-ban. A 2008-ban elkezdni tervezett beruházások költségei (Mrd USD):

Országoként		Fémércenként	
Ausztrália	45	Réz	77
Kanada	34	Vasérc	70
Brazília	32	Arany	55
Chile	23	Nikkel	50
Dél-Afrika	20	Ólom-cink	12
Peru	16	Platina-	
Oroszország	15	wolfram-	10
USA	11	mangán	
Fülöp-szlgk.	8	Gyémánt	8
Mexikó	7	Egyéb	25
Összesen	211	Összesen	307

(Válassz 7 Mrd USD alatt van még Kína, Argentína, Mongólia és Kazahsztán.)

Engineering and Mining Journal, 2008. február

Bogdán Kálmán

Gyászjelentés

Rumpler Lajos okl. bányamérnök 2008. április 20-án, életének 77. évében Székesfehérváron elhunyt.

Zsuffa Miklós okl. bányamérnök 2008. április 25-én, életének 74. évében Salgótarjánban elhunyt.

Dr. Ebinger József okl. bányamérnök 2008. május 6-án, életének 81. évében, Budapesten elhunyt.

Rác József okl. bányamérnök 2008. május 21-én, életének 76. évében, Gyöngyösön elhunyt.

Előd Béla okl. villamosmérnök 2008. május 20-án, életének 68. évében Tatabányán elhunyt.

Ferencz István okl. kohómérnök, tiszteleti tag (Fémkohászati Szakosztály) 2008. április 15-én, életének 81. évében Mosonmagyaróváron elhunyt.

Kassai Lajos okl. bányamérnök, tiszteleti tag (Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály) 2008. április 22-én, életének 90. évében Budapesten elhunyt.

(Tagtársaink életútjáról későbbi lapszámunkban fogunk megemlékezni.)

Dr. Tóth István (1930–2008)

Az egész magyar bányásztársadalom megdöbbenve vette a hírt, hogy *dr. Tóth István* okl. bányamérnök, a Dorogi Szénbányászati Tröszt nyugalmazott vezérigazgatója, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ex-elnöke, a Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetsége al-elnöke, a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége főtitkárhelyettese 2008. április 6-án váratlanul elhunyt.

Tóth István 1930. október 3-án született Révaranyoson. Bányamérnöki diplomáját 1953-ban Sopronban védte meg, 1987-ben a Miskolci Egyetemen doktori címet szerzett. Oklevelének megszerzése után a *Borsodi Szénbányászati Tröszt* ormosbányai üzemében kezdett dolgozni. 1955-ben az Izsófalvi Bányák főmérnöke, majd 1960-ban az Ormosi Bányáüzem főmérnöke lett, ahol a bányaveszélyek közül a bányatűz és a rétegvíz elleni küzdelemben és az új bányászati technológiák meghonosításában vett részt. Ennek eredményeként a tűzesetek évi számát egytizedére, a vízbetöréseket egyharmadára sikerült lecsökkenteni. 1965-ben a Borsodi Szénbányászati Tröszt fősztályvezetőjévé nevezték ki. Munkakörében a fejlesztés, kapacitásbővítés, az új technológiák bevezetése volt a feladata.

1974-től a *Magyar Szénbányászati Tröszt*nél dolgozott, majd 1982-ben nevezték ki a *Dorogi Szénbányák* vezérigazgatójává, ahol a bányák korszerűsítése mellett a tevékenység bővítésével – brikettgyár, építőipar, gépgyártás, tervezés – elérte, hogy a vállalat termelési értéke növekedett, és gazdálkodása eredményessé vált. A Dorogi Szénbányák az ország 50 nagyvállalata közé emelkedett.

1990-ben történt nyugdíjba vonulása után is aktívan dolgozott a hazai bányászat, az energetika érdekében, részt vett több beadvány, tanulmány készítésében, számos egyesületben vállalt aktív tevékenységet.

Tóth István az OMBKE-nek 1949 óta volt elkötelezett, önzetlen munkát vállaló tagja, számos tisztség betöltője. 1966-tól 1974-ig a helyi szervezet titkára, 1976-tól 1985-ig az Ellenőrző Bizottság tagja, 1985-től 1990-ig a Bányászati Szakosztály elnöke, majd 1990-1994-ben az OMBKE elnöke. 1996-tól 2007-ig az Alapszabály Bizottság elnöke. A BKL Bányászat szerkesztőbizottságának 1998-tól haláláig volt nagy tekintélyű tagja.

Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. Ezek közül kiemelkedik az *Eötvös-díj*, a *MTESZ-díj*, a *Bányászati Szolgálati Érdemérem* gyémánt fokozata, valamint az 1994-ben kapott *Szent Borbála-émlékérem*.

Az egyesületünkben, az egyesületünkért végzett munkáját a *Sóltz Vilmos-* (1989, 1999), a *Centenáriumi-* (1992), a *Wahlner Aladár-* (1995) emlékérmekkel ismerték el. 1997-ben a küldöttgyűlés az Egyesület tiszteleti tagjává választotta.

Tóth Istvánt családján kívül több száz munkatársa, barátja, tisztelője kísérte el utolsó útjára a tatabányai újtelepi temetőben, ahol a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány bányász díszsírhelyet adományozott neki. A volt munkatársai nevében *dr. Korompay Péter*, az OMBKE és a MTESZ nevében *dr. Gagyi Pálffy András*, a sírnál az évfolyamtársak nevében *Szabó László* búcsúzott. A temetés után a gyász-szakestélyen *Lóránt Miklós* emlékezett meg róla.

Búcsúzzunk mi is Gagyi Pálffy András búcsúbeszédének néhány mondatával:

„Miközben búcsúzom az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, a Gazdaságtudományi Társaságok Szövetsége és a Műszaki Tudományos Egyesületek Szövetsége tagjai nevében, mely társadalmi egyesületekben vezető és iránymutató tevékenységet végeztél az utolsó napig, fel-felelevenedik az utolsó napok emléke, melyet nagy családot, a bányász-kohász egyesület tagjainak baráti körében töltöttél.

Pont két hete Nagyszébenben mellém ültél, és arról beszéltél, hogy milyen javaslataid, terveid vannak a magyar erőforrások fontosságának elismertetésében, hogyan kellene segíteni a Magyarország számára legjobb energiakoncepció kidolgozását, és hogyan kellene a műszaki tudományos egyesületek szövetségének munkáját javítani, hogyan kellene méltóan megemlékezni a Soproni Egyetemről.

Az erdélyi konferencián elmondtad az asztalodnál ülő társaidnak, hogy életed legnagyobb szakmai sikerének tartod a Dorogi Szénbányáknál elért eredményeket, a brikettgyár megvalósítását.

Majd az egyik legszebb nevű település, Magyarígen templomkertjében csendben emlékeztél arra, hogy egyesületi elnökként hogyan szerveztél meg, hogy a köztársasági elnök és a bíboros érsek urak részvételével a Szent Borbála ünnepség országosan és államilag is elismert legyen, hogyan kezdeményezted a köztársasági elnöknél a sokunk által büszkén viselt *Szent Borbála-érem* alapítását.

Az egyesület és a szövetség munkájában az utóbbi években fontos feladatod volt a mindig vitát képező szabályok megújítása. Tapasztalhattuk, hogy szereted a rendet, az egyenes beszédet, véleményed sohasem volt bántó. Iránymutató, világos állásfoglalásaid megnyugtatóan hatottak. A más véleményen lévőknek is érezniük kellett a belőled sugárzó jó szándékot.

Még Kőrösbányán együtt énekeltük a bányászdalokat, majd miután az autóbusz elindult Szolnokról, úgy Cegléd után körbenéztél. Szokásos fanyar mosollyal az arcodon boldogan láttad szunyókáló barátaidat. – Csendben elővetted a *pickhammert* és bekopogtattál a mennyek kapuján. Te már mindörökre egyesületünk bányász vezetőinek, Péch Antalnak, Faller Jenőnek, Lévárdi Ferencnek, Kreffly Gábornak és Fazekas Jánosnak a társaságában figyelsz ránk, és onnan üzened: Barátaim! Szent Borbála óvjon Benneteket!

Mi pedig kívánunk Neked utolsó Jó szerencsét! Isten veled Elnök Úr! Isten veled Pista!”

GPA-PT

Martin Márton (1930–2008)

Rövid szenvedés után, 2008. március 30-án, Tatabányán elhunyt Martin Márton aranyokleveles bányamérnök. 1930. március 27-én született a Felsőgallához tartozó Mésztelepen. Az elemi iskolát is itt végezte. Első munkahelye szülőhelyén a MÁK Rt. felsőgallai mészüzeme volt. Nem sokáig dolgozhatott, leventeként, fegyveres harc nélkül 1945 májusában Németországban a szövetséges csapatok hadifoglyaként angol fogságba került. Hazatérése után korábbi munkahelyén kezdett el dolgozni, majd a tatabányai XIV-es aknában ismerkedett meg a bányamunkával. Lentről kezdte, először vízfordófiú, majd csillés volt. Szorgalmával és megbízható magatartásával kiérdemelte az üzemvezetőség figyelmét és jóakarátát. Ennek köszönhetően 1950 szeptemberétől Kecskemétre került, szakérettségi tanfolyamra. 1951. júliusban sikeres érettségi vizsgát tett, és szeptembertől a Miskolci Nehézipari Egyetem Bányamérnöki Karán nappali hallgató, majd ugyanitt 1956-ban bányamérnöki oklevelet szerzett. Bár csábító ajánlat várta az akkor még a köztudatban nem ismert uránbányászathoz, szíve és családi kötődése azonban Tatabányát választotta.

A Tatabányai Szénbányászati Tröszt XV. sz. aknájára került, mint beosztott mérnök. Nyolc évig dolgozott itt, ahol a bányamérnöki munka és a termelésirányítás valamennyi beosztását végigdolgozta, volt biztonsági megbízott, szellőztetési felelős, szakvezető főaknász, körlet főaknász, bányamester. Szakmai munkája alapján 1964. szeptember 1-jétől felelős műszaki vezetőnek nevezték ki az akkor még építés alatt álló XV/c. sz. aknára, ahol az építési munkák mellett egy új bányauzem teljes kollektívájának a kialakítása várt rá.

Már a feltérési munkák irányításában is részt vett, ennek köszönhető, hogy az első frontfejtésben 1965 decemberében megkezdődhetett a termelés. Mivel még nem álltak rendelkezésre a tervezett biztosító szerkezetek, a frontfejtés fabiztosítással indult el. Két hónap után már acéltámmal biztosítottak, és újabb két hónappal később már maróhenger jövesztette a szenet. Ez a sikeres fejtés is jelezte a tatabányai bányászok korszerűsítését, a technológiai fejlesztések hosszú éveken át volt sikeres üzemi vezetője Martin Márton.

A vállalati szervezeti rendszer 1974-es átalakítása során megalakult Nyugati-II. sz. Bányauzem felelős műszaki vezetője lett. Újabb átszervezések után is a XV/c. aknát irányította sikeresen. 1983-ban váratlanul nyugállományba helyezték, így nem valósulhatott meg nagy álma, hogy a kezdetétől a bezárásig irányíthatta volna az aknaüzemet. Így sem sokan mondhatják el a szakmában, hogy 19 évig vezettek sikeresen egy bányauzemet, mely vezetésével nyolcszor nyerte el az „Élüzem”, egyszer a „Szénbányászati Kiváló Aknája” címet.

Eredményes szakmai munkásságáért megkapta a *Szolgálati Érdemérem* mindhárom fokozatát, a *Munka Érdemrend* bronz fokozatát, a *Kiváló Újító* arany fokozatát és nyolcszor a *Kiváló Dolgozó* kitüntetését.

1999-ben az egyesülettől *Sólyk Vilmos-émlékérem* kitüntetését kapott, 2006-ban a Miskolci Egyetem Szenátusa aranyoklevéllel tüntette ki.

Személyében csendes, de vidám alaptermészetű, alapos és pontos bányász szakembert búcsúztattak kollégái, barátai és ismerősei 2008. április 9-én a Bányászhimnusz elénekelésével a tatabányai Újtelepi temetőben.

Stuber György

Kiss Gábor
(1937–2008)

2008. február 13-án Gyöngyösön hosszabb időn át tartó betegeskedés után elhunyt Kiss Gábor, a Mátraaljai Szénbányák nyugalmazott osztályvezetője.

Kiss Gábor

1937. január 20-án született Miskolcon. Szüleivel a világháború előtt anyai nagyszüleihez költöztek Mezőcsátra, ahol az általános iskolát kitűnő eredménnyel végezte, onnan 1951-től a miskolci Bányaiipari Technikum bányamérő tagozatára került, ahol technikus oklevelet szerzett. Az iskola elvégzése után Petőfibányára, a Mátravidéki Szénbányászati Tröszthez helyezték a kötelező szakmai gyakorlat elvégzésére.

1952-től a tröszt Gyöngyös XII-es akna bányafelmérője volt, majd 1957-től a vállalat tervezési irodájához helyezték, ahol a lignitbányászat különböző területein kamatoztatta tudását és víztelenítési, bányaművelési tervek készített.

1968-1972 között levelező tagozaton a Budapesti Műszaki Egyetem Vízgazdálkodási Főiskolai Karán tanult és üzemmérnöki oklevelet szerzett. Végzés után a visontai külfejtés víztelenítési üzemében széles körű tapasztalatokra tett szert, munkájával kapcsolatos észrevételeket, tapasztalatokat a BKL Bányászatban is közzétette.

Munkája elismerésül csoportvezetőnek, majd részlegvezetőnek nevezték ki. 1967-től a tervező iroda osztályvezetője volt, ahol a külfejtések víztelenítésével kapcsolatos tervek készített, és maga is sok kiváló terv elkészítésének részese volt. 1991-ben ment nyugdíjba. Munkáját több kitüntetéssel ismerték el.

Lelkes tagja volt az OMBKE helyi szervezetének, szorgalmas látogatója a rendezvényeknek.

Az 1993-ban alakult Lignit Baráti Körnek alapító tagja. Szívesen részt vett előadásokon, összejöveteleken, és hozzászólásaival azok rangját emelte.

Hamvait kérésének megfelelően otthonában őrzik kegyelettel.

Isten Veled, utolsó Jó szerencsét!

Hamza Jenő, dr. Szabó Imre

Rácz Béla
(1932–2007)

Megdöbbenéssel vettük a hírt, hogy *Rácz Béla* barátunk, kollégánk, okleveles bányamérnök elhunyt. Tatabányán született bányászcsaládban 1932. 01. 17-én. Elemi és középiskolába is itt járt. A középiskolát már munka mellett végezte el, mert édesapja rokkanttá vált, és a családnak szüksége volt az ő keresetére is.

Rácz Béla

1952-ben felvételt nyert Sopronban az egyetemre, ahol 1958-ban bányamérnöki oklevelet szerzett. Az egyetemi tanulmányai közben, 1956 szeptemberében az oroszlányi XVI. sz. bányauzembe helyezték, mint bányamérnököt.

1961 áprilisában kinevezték az *Oroszlányi Szénbányák* újonnan induló XXI. sz. bányauzeméhez, felelős műszaki vezetőnek. 1968. márciustól a tatabányai *Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség* területi főmérnök beosztásba került. 1974 júniusában személyes kérésre visszakérült a *Tatabányai Szénbányákhoz*, ahol a termelési és technológiai főosztályon, majd a biztonsági osztályon dolgozott. 1989 végén megromlott egészségi állapota miatt nyugdíjba vonult.

Minden beosztásában munkáját nagy szakmai tudással, lelkiismeretesen látta el, amit több elnyert kitüntetése is bizonyít.

1957-től volt tagja az OMBKE-nek, az oroszlányi csoportban, majd Tatabányán.

2008. január 8-án családja, rokonai, barátai, volt munkatársai az oroszlányi temetőben kísérték utolsó útjára, ahol a Bányászhimnusz hangjai mellett helyezték végső nyughelyére, és mondtak fájdalomtól megtört szívvel utolsó „Jó Szerencsét!”

Kőbányai Ferenc

Könyvismertetés

Rezgésvizsgálat – I. kötet

Ez év februárjában jelent meg a Dunaújvárosi Főiskola gondozásában az első, magyar nyelvű, a rezgésdiagnosztika teljes körű bemutatását célzó könyv első kötete. A rendkívül igényes kivitelezésű, mintegy 20 szerzői ív (423 oldal) terjedelmű, keményfedelű szakkönyv a Miskolci Egyetem Gépelemek Tanszéke oktatóinak, valamint több más egyetemi, illetve ipari szakembernek a közreműködésével készült. A főszerkesztő dr. Dömötör Ferenc, akinek ebben a témában már korábban is voltak publikációi. A könyv célja a Magyarországon hozzáférhető rezgésdiagnosztikai kultúra bemutatása és összefoglalása a jelenlegi állapotnak megfelelően, kifejezetten gyakorlati szempontok alapján, a gyakorlati felhasználás céljából. Az elméleti összefüggéseket a könyv csak olyan szinten tárgyalja, amelyek feltétlenül szükségesek az ipari alkalmazás kiterjesztéséhez.

A viszonylag nagy terjedeleme miatt a „tankönyv” két kötetben jelenik meg. Az első kötet 12 fejezetből áll, amelyek témái a karbantartási stratégiáktól kezdve, a minőségbiztosításon és a megbízhatóság-elméleti alapfogalmakon, valamint a rezgéstani és kiegyensúlyozási alapfogalmakon át egészen a mérés-technikai alapok ismertetéséig kalauzolják az olvasót. Ezenkívül külön fejezet tárgyalja a spektrumelemzés és a zajmérés alapjait, valamint a gördülőcsapágyak diagnosztikai célú elemzését is. Az ismeretanyag elsajátításához segítséget jelent az egyes fejezetek végén közölt viszonylag bő irodalomjegyzék. A tárgy oktatóinak munkáját segítheti elő az egyes fejezetek végén található ellenőrző kérdéssorozat is.

A könnyebb kezelhetőség érdekében az első kötet elején a teljes tartalomjegyzék megtalálható. Ugyanez a célja az egyes kötetek végén a magyar – angol – német szakkifejezések gyűjteményének, valamint e szakkifejezések tartalmi, értelmezési magyarázatának.

A kötet 9,900 Ft + postaköltség áron megrendelhető a következő címen: Török Sándorné, Dunaújvárosi Főiskola Kiadóhivatala, 2400 Dunaújváros, Táncsics M. u. 1/a. Telefon: 06-25-551-153, e-mail: khi-tsa@mail.duf.hu.

Dr. Dömötör Ferenc

A halimbai bauxit-előfordulás

A Magyar Állami Földtani Intézet kiadásában, a Magyar Tudományos Akadémia Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottságának támogatásával jelent meg Bárdossy Györgynek, az MTA r. tagjának „A halimbai bauxit-előfordulás” c. könyve.

A 119 oldalas könyv a 3-70. oldalon angol nyelven, a 71-119. oldalon magyar nyelven jelent meg. A szakma számára újdonság, hogy a legjelentősebb magyar bauxit-előfordulásról még akkor jelenik meg monográfia, amikor a halimbai bányászat talán csak sok év múlva fejeződik be. Erről a szerző így ír: „... Váloban gondolkodtam azon, hogy megvárom a bányászat befejezését, de rájöttem arra, hogy az én koromban igen kockázatos dolog lenne, hiszen egy váratlan megbetegedés akár meg is akadályozhatná a monográfia megírását... A monográfia így nem ad lezárt képet, de az előfordulás érdemi földtani sajátosságait bemutatja. ...”

A könyv három fő fejezetre oszlik: Földtudományi rész, Alkalmazott, gyakorlati rész, Összefoglaló értékelés.

A recenzió írója tiszteltetben tartja a szerző gondolatait, de ismerte aktivitását, fiatalos munkabírását, úgy gondolja, hogy kár volt a „vészharangot” kongatni, bár igaz, hogy az

esetleg még folyamatban lévő munkálatok nem változtatják meg ezen kiváló, nagy szakmai tartalommal, számos adattal felépített monográfiát.

A könyv a Magyar Állami Földtani Intézet könyvtárában korlátozott példányban 1.000 Ft (Egyezer forint)-ért vásárolható meg.

Dr. Horn János

Megújuló energiák

„A Föld lakossága elérte a 6 milliárd főt és ez azt jelenti, hogy az emberiség minden egyede, aggastyánok, csecsemők, vándorló bantu vadászok beszámításával fejenként 1,74 tonna olajegyenértéket fogyaszt el. Ez természetesen nem egyenletesen oszlik meg a világ országai között. Az USA és Kanada lakosaira évente 7,5 tonna jut, a fejlett nyugat-európai országok lakosaira 3,0 tonna, az energiapazarló egykori szovjet tömb országokban közel 4,0 tonna, míg az ún. fejlődő és gyengén fejlett országokban a 0,5 tonnát sem éri el.”

Az alternatív energiaforrások felhasználásának és elterjedésének fontossága már csak az előzőekben foglaltak szerint is elvitathatatlan, hiszen a világ minden pontján, így hazánkban is egyre erőteljesebb a törekvés a megújuló energiaforrások szerepének növelésére. Az EU irányelvei szerint is az összes energiafogyasztáson belül a megújuló energiák részarányát növelni kell, ezért is örömmel nyugtázzhatjuk, hogy dr. Bobok Elemének, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Kőolaj és Földgáz Intézet professzorának és dr. Tóth Anikónak, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Kőolaj és Földgáz Intézet adjunktusának tollából, a Miskolci Egyetemi Kiadó gondozásában 228 oldalon jelent meg a „Megújuló energiák” című könyve.

A tudományos, gyakorlati életben és az egyetemi oktatásban nélkülözhetetlen könyv 9 fejezetben mutatja be az energiafelhasználás történetét (3-21. oldal), az alapfogalmakat (22-39. oldal) és minden megújuló erőforrást (40-221. oldal), befejező fejezetként pedig a magyar megújuló energiák helyét a magyar energiapolitikában (222-228. oldal).

Bár a recenzió írója szerint a megújuló energetikai természeti erőforrások aránya még nagyon hosszú ideig nem fogja elérni a 12-15%-ot, azonban nagyon fontos, hogy nemcsak az elméleti, hanem a gyakorlati ismeretanyagunk is birtokában legyünk. Ezt a könyv teljes mértékben kielégíti.

A könyv 1385 Ft-os áron megvásárolható, illetve megrendelhető a Miskolci Egyetem Központi Könyvesboltból (3515 Miskolc, Egyetemváros, e-mail: xkbt@uni-miskolc.hu) vagy faxon: 46-361-564-es számon). A szállítás utánvétellel történik.

Dr. Horn János

Újabb emléklapok a pécsi bányászat történetéből

2008. május végén megjelent a Pécsi Szemle városörténeti lap különnymata, amely a pécsi bányászattal kapcsolatos, 2004-2008 között a lapban kinyomtatott, bányászattörténettel foglalkozó írásokat adja közre. A könyv folytatása a 2003-ban megjelent különnymatnak, amely a korábbi, 2003 végéig a folyóiratban napvilágot látott, hasonló cikkeket gyűjtötte egy kötetbe. Az első kötetben 320 oldalon 33 írás jelent meg 18 szerző tollából. A mostaniban 16 szerzőtől összesen 34 dolgozat jelenik meg. Ezek az írások többségében a Pécsi

Bányásztörténeti Alapítványban végzett kutatómunka eredményei, illetve az Alapítvány ösztönzésére és szellemi támogatásával készültek, de megtalálható köztük egyéni kezdeményezésből született írás is.

Ezekon az íráson keresztül is megvalósult a *Szirtes Béla*, a kuratórium elnöke által korábban deklarált alapítványi szándék, miszerint „hitelesen, szakszerűen, de az átlagos pécsi értelmiség számára is érthetően és érdeklődését felkeltően... kell megjeleníteni a bányászati leírásokat”.

A könyvből ki kell emelni *Kordos László* „Dinoszauruszok a Mecsekben” c. cikkét, amely az alapítvány felkérésére született, és amely szakszerűen összefoglalta a mecseki bányász-kodás során – a pécsi szén külfejtésekben és Komlón bánya-meddőben – talált dinoszauruszok lábnyomaiból az állatok korára, természetére és viselkedésére vonatkozó tudományos megfigyeléseket, és a *Komlosaurusnak* elnevezett ősszáll-lelet megtalálási körülményeit.

Nem kevésbé érdekes olvasmány lehet pl. a szénbányászat és Pécs fejlődésének viszonya, az Ágoston téri bányász toronyzene és központi bányász emlékmű szimbolizmusa, a Mohács-Pécs vasút, a pécsi külfejtéses bányászat története, a székesegyházi birtokok bányászata, az uránbányászat ötven évének emlékei, az ötvenes évek bányászati peres viszonyai, a csertetői tragédia igaz története, vagy a Hosszúhetény környékén található szénvagyon bányásztörténeti kérdése, hogy csak néhányat említsünk a gazdag tartalomról. Ez a tartalom a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány honlapján – www.pecsibanyasz.hu – is megtalálható, és tartalmi összefoglalója is elérhető a Pécsi Szemle repertóriumában.

A kiadvány borítója

A B/5 formátumú kiadvány felelős szerkesztője *Romvári Ferenc*, a borító *Tauber László* munkája (a Mecseki Szén- és Uránbányászati Emlékmű, 2006 ábrázolásával). Nyomdai munka: Bocz Nyomda, Pécs.

Dr. Biró József

TARTALOM

(Folytatás az 1. oldalról)

Egyesületi ügyek	51, 59, 71, 77
Köszöntjük Tagtársainkat születésnapjukon.....	76
Helyreigazítás	44
Hazai hírek.....	29, 78
Külföldi hírek	6, 63, 80
Gyászjelentés	81
<u>Dr. Tóth István</u>	82
<u>Martin Márton</u>	83
<u>Kiss Gábor</u>	84
<u>Rácz Béla</u>	84
Könyvismertető, lapszemle.....	18, 85

Megjelenik 2008. június 30.

h+s
Hutter+Schrantz
Hungária Kft.

Termékeink:

- Feszítőperemes fém és műanyag rosták
    - Műanyag rosta/rendszerek (CLIP-TEC, UNIPLANK, UNISTEP Vibro-Elastic, Síkrosta)
  - Hárfá rosták, préshegesztett rosták, perforált lemezek
  - Ipari drótszövet (vibrátor fonatok) osztályozó gépekhez, magas kopás- és rezgésálló rugóacélból, rozsdamentes kivitelben is
    - Allgair szitabetétek javítása, felújítása
    - Hullámrácsok tetszőleges rácsosztással, jól hegeszthető anyagból, rozsdamentes kivitelben is
  - Műszaki szövetek, szítaszövetek 0,04 mm-től rozsdamentes, rugóacél, horganyzott és szénacél anyagokból
  - Szúnyoghálók szélein szegett, szőtt kivitelben (barna, fehér, szürke, zöld színekben; 1,0; 1,2; 1,5 m széles tekersekben)
    - Vadhálók tűzi horganyzott kivitelben
      - Kerítéselemek, kerítésmezők
- Tel./Fax: 06-37/341-231; Közvetlen faxszám: 06-37/540-035
Mobil: 06-20/3131-612
E-mail: hutter@h-s.hu Weboldalunk: www.h-s.hu